

## Spis treści

Wstęp..... 9

### Rozdział 1

Istota kompetencji komunikacyjnych w różnych ujęciach teoretycznych

1.1. Kompetencje komunikacyjne w kontekście komunikacji społecznej..... 13

1.2. Interakcjonizm symboliczny George'a Herberta Meada a podejście psychologiczne do aktów komunikacji 21

1.3. Komunikacja w ujęciu psychologa społecznej 24

1.4. Kompetencje komunikacyjne w strukturze kompetencji społecznych 26

1.5. Kompetencje komunikacyjne werbalne podstawy teoretyczne 29

1.6. Kompetencje komunikacyjne w rozmowie 31

1.7. Kody komunikacji językowej w ujęciu Bożydara Kaczmarka 32

1.8. Komunikacja werbalna a niewerbalna wzajemne zależności 33

I 9. Funkcje komunikacji niewerbalnej 35

1.10. Podsumowanie. 38

### Rozdział 2

Specyfika i uwarunkowania kompetencji komunikacyjnych nieletnich

2.1. Nieprzystosowanie społeczne-ujęcie interdyscyplinarne 41

2.2. Pojęcie kodu ograniczonego w komunikowaniu się młodzieży nieprzystosowanej społecznie 50

2.3. Uwarunkowania psychospołeczne kompetencji komunikacyjnych młodzieży nieprzystosowanej społecznie 52

2.3.1. Komunikacja społeczna w rodzinie 53

2.3.2. Komunikacja społeczna w szkole 61

2.3.3. Wpływ współczesnych mediów na kompetencje komunikacyjne młodzieży 64

2.3.4. Język subkultur młodzieżowych 66

2.3.5. Gwara uczniowska 68

2.3.6. Komunikacja społeczna środowisk przestępczych 69

2.4. Cechy osobowe a kompetencje komunikacyjne młodzieży nieprzystosowanej

2.4.1. Cechy osobowościowe nieprzystosowanych społecznie a ich kompetencje komunikacyjne.. 72

2.4.2. Zaburzenia rozwojowe a kompetencje komunikacyjne 80

2.5. Podsumowanie.. 86

### Rozdział 3

Podstawy metodologiczne badań własnych

3.1. Cel i problematyka badań ..... 91

3.2. Model prezentowanych badań 101

3.3. Techniki zastosowane u badaniach własnych 104

3.4. Zmienne i wskaźniki 109

3.5. Organizacja badań 110

### 3.6 Charakterystyka osób badanych 114

#### Rozdział 4

4.1. Charakterystyka kompetencji komunikacyjnych nieletnich na aprobatę społeczny 126

4.2. Motywacja do kontaktu na podstawie wskaźników obserwacyjnych....133

4.3. Deklarowane kompetencje komunikacyjne 135

emocjonalnej na podstawie mimiki twarzy 140

4.4.2 Analiza niewerbalnych kompetencji komunikacyjnych na podstawie postawy ciała .. ISI

4.4.3. Ekspresja komunikatów niewerbalnych na podstawie wskaźników obserwacyjnych . 154

4.5. Werbalne kompetencje komunikacyjne a nieprzystosowanie społeczne .158

4.6. Ocena umiejętności czytania i pisanie w badanych grupach 174

4.7. Analiza kompetencji komunikacyjnych wybranych przypadków nieletnich 177

4.8. Analiza czynnikowa w zakresie wybranych aspektów kompetencji komunikacyjnych 190

#### Rozdział 5

Kompetencje komunikacyjne nieletnich a zmienne biopsychiczne

5.1. Płeć

5.2. Wiek

5.3. Inteligencja 206

5.4. Poziom wykształcenia T ..

5.5. Efekty złożone zmiennych biopsychicznych a kompetencje komunikacyjne nieletnich " 212

#### Rozdział 6

Zmienne psychospołeczne a kompetencje komunikacyjne nieletnich

6.1..... Struktura rodziny

6.2..... Wykształcenie rodziców ...

6.3. Dysfunkcjonalność rodzin ^,

6.4. Alkoholizm rodzinie ^

6.5.....Przestępczość w rodzinie 241

#### Rozdział 7

Zależności występujące między poszczególnymi wskaźnikami kompetencji komunikacyjnych nieletnich

7.1. Poziom aprobaty społecznej a kompetencje komunikacyjne nieletnich.... 249

7.2. Kompetencje społeczne a umiejętności społeczne nieletnich 251

7.3. Kompetencje komunikacyjne niewerbalne a deklarowane kompetencje komunikacyjne nieletnich 256

7.4. Korelacje między wynikami SIE-T a próbą eksperymentalną

emocji oczywistych  
w grupie nieletnich 261  
7.5. Kompetencje komunikacyjne werbalne a deklarowane  
kompetencje

## Rozdział 8

Dyskusja wyników i wskazówki dla praktyki resocjalizacyjnej

8.1 Dyskusja wyników 267

8.2 Rola kompetencji komunikacyjnych w procesie diagnozy i  
terapii nieprzystosowania społecznego 274

8.2.1. Budowanie kontaktu w diagnozie psychopedagogicznej  
274

8.2.2. Trudności w stosowaniu technik kwestionariuszowych w  
diagnozie nieprzystosowania społecznego 279

8.3 Rola kompetencji komunikacyjnych w modyfikowaniu postaw i  
zachowań 281